

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ
MGR. ONDŘEJ PECÁK

MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE

Slezská 9
120 00 Praha 2

V Lužné dne 26. března 2020

[REDACTED]

Odpůrce:

Česká republika – Ministerstvo zdravotnictví České republiky
se sídlem Palackého náměstí 375/4, 128 00 Praha 1

I. NÁVRH NA ZRUŠENÍ OPATŘENÍ OBECNÉ POVAHY

mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví ČR č.j. MZDR 12344/2020-1/MIN/KAN ze dne 18.3.2020, o zákazu návštěv osob ve zdravotnických zařízeních, nově se zákazem přítomnosti otců u porodu

II. NÁVRH NA NAŘÍZENÍ PŘEDBĚŽNÉHO OPATŘENÍ

Trójmo

Soudní poplatek za návrh na zahájení řízení ve výši **5.000,- Kč** dle pol. 18 odst. 2 písm. b) a za návrh na nařízení předběžného opatření ve výši **1.000,- Kč** dle pol. 5 zákona o soudních poplatcích je uhrazen před tímto podáním ve prospěch bankovního účtu nadepsaného soudy č. **3703-2928021/0710**, VS [REDACTED].

Přílohy:

- Plná moc advokáta
- Napadené opatření obecné povahy
- Opis těhotenského průkazu
- Zápis o určení otcovství k nenarozenému dítěti
- Potvrzení z internetového bankovníctví o úhradě SOP

Advokátní kancelář Mgr. Ondřej Pecák

IČ 01829556 | se sídlem Na Ořechovce 199/24, 162 00 Praha 6 – Střešovice | zapsán v seznamu advokátů České advokátní komory ev.č. 15145 | GSM: (+420) 723 229 468 | E-mail: pecak@ondrejpecak.cz | Web: www.ondrejpecak.cz | IDDS: p8nztz5

I. Úvod

1. Tento návrh podávají navrhovatelé – [REDACTED], a to k zajištění jejich základního práva na respektování soukromého a rodinného života, jejich práva na rodičovskou péči a jejich práva na nepřetržitý kontakt během porodu a po porodu a také k zajištění nejlepšího zájmu nezletilého dítěte. Tato práva navrhovatelů jsou napadeným opatřením obecné povahy bezprostředně ohrožena vzhledem ke stanovenému termínu porodu na sobotu 28. 3. 2020 (tj. za dva dny od podání tohoto návrhu), proto navrhovatelům nezbývá, než se s tímto návrhem obrátit na soud.
2. Navrhovatelé jsou si plně vědomi toho, že aktuálně je vyhlášen v České republice nouzový stav a je nutné přijímat mimořádná a krizová opatření k ochraně veřejného zdraví. Navrhovatelé jsou však přesvědčeni, že ani tento nouzový stav neumožňuje zjevně nepřiměřené a neodůvodněné zásahy do základních lidských práv a svobod.
3. Přijatá opatření jsou často nepřesně formulovaná a nepromyšlená, načež jsou upřesňována na tiskových konferencích a v médiích. Zároveň v některých případech obsahují formální nedostatky, nejsou v souladu s odbornými doporučeními a zasahují nepřiměřeně do základních lidských práv. Nelze samozřejmě tvrdit, že nemohou být v souvislosti s šířením onemocnění COVID-19 přijímána žádná opatření. Vyspělé státy si ale musí umět poradit s krizí bez toho, aniž by své občany nepřiměřeně omezovaly. Pozitivním příkladem mohou být například Jižní Korea nebo Tchaj-wan.
4. Co se týče omezení přítomnosti doprovodu při porodu, pokud se k nějakým v jiných státech přistupuje, tak jde o snížení počtu doprovodu u porodu na jednu osobu dle výběru rodičky.¹ Takové opatření je zcela v souladu jak s lidskými právy, tak doporučeními Světové zdravotnické organizace (dále jen “WHO”).²
5. Navrhovatelé přikládají potvrzení z internetového bankovníctví o úhradě soudního poplatku ve výši 5.000,- Kč za podání návrhu na zrušení opatření obecné povahy a ve výši 1.000,- Kč za návrh na nařízení předběžného opatření na bankovní účet nadepsaného soudu č. 3703-2928021/0710, VS 8461053238 (r. č. navrhovatelky).
6. Navrhovatelé mají zároveň za to, že věcně je možné, účelné a vzhledem k urgentní povaze návrhu na nařízení předběžného opatření a stav nastudování věci senátem 10 A nadepsaného soudu vhodné tento návrh spojit s věcí vedenou nadepsaným soudem pod sp. zn. 10 A 35/2020 s odkazem na ustanovení § 39 odst. 1 s.ř.s.

II. Popis skutkových okolností

Situace navrhovatelů

1. Navrhovatelka je v pokročilém stádiu těhotenství s termínem porodu dne 28. 3. 2020, což znamená, že s ohledem na délku fyziologického těhotenství 38-42 týdnů může navrhovatelka spontánně porodit

¹ “Typically the limit has been to one other healthy adult for the duration of the hospital stay.” Pregnant And Worried About Coronavirus? How To Stay Safe And Make A Game Plan. NPR. Dostupné z: <https://www.npr.org/sections/health-shots/2020/03/22/817801475/pregnant-and-worried-about-coronavirus-how-to-stay-safe-and-make-a-game-plan?t=1585059482849>

² Q&A on COVID-19, pregnancy, childbirth and breastfeeding. 18. 3. 2020. Dostupné z: WHO, <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-on-covid-19-pregnancy-childbirth-and-breastfeeding>

kdykoliv, a to již i dnes 26. 3. 2020. Navrhovatelka v případech svých předchozích dětí rodila u prvního tří dny po termínu, a u dvou posledních den po termínu.

2. Navrhovatelé si pro porod svého druhého dítěte zvolili s ohledem na místo bydliště, dobrou dostupnost, dobrou pověst i osobní dobrou zkušenost se zdravotní péčí Nemocnici Hořovice, která prodělala nedávno rekonstrukci porodního oddělení a jak před rekonstrukcí, tak po ní má k dispozici nové porodní pokoje s dostatečnou kapacitou i pro účast otce při porodu. Pro oba navrhovatele je kontakt při porodu naprosto zásadní, a to především z důvodu podpory rodičky a její psychologické pohody, což je předpokladem hladkého průběhu porodu a prevence porodních komplikací stresového původu z důvodu absence partnera (osoby blízké) při porodu. Dalším důvodem je ochrana rodičky i dítěte před možným nerespektujícím a špatným zacházením ze strany personálu, jakkoliv dosavadní zkušenost navrhovatelů s vybranou nemocnicí je velmi dobrá.
3. Navrhovatelům je známo, že nemocnice v návaznosti na shora uvedené opatření obecné povahy znemožnily účast otce u porodu, a to včetně jeho návštěv po porodu na oddělení šestinedělí. Žalobci nemohou čekat na osobní konfrontaci při cestě k porodu, aby zjistili, že dohoda nebude možná i vzhledem k jiným zkušenostem jiných rodiček, přestože je žalobce zdravý, nevykazuje žádné příznaky nákazy, nebyl v rizikovém prostředí, díky třem vlastním „usmrkaným“ dětem je s velkou mírou pravděpodobnosti díky nim imunní proti nákaze,³ nesetkal se s rizikovou osobou, dodržuje veškerá doporučená či nařízená pravidla k prevenci nákazy a je připraven respektovat veškerá uložená hygienická opatření, která jsou aplikována na personál – navíc svojí přítomností ulehčuje úkoly personálu, když sám o rodičku pečuje.
4. Co se týká komunikace Nemocnice Hořovice (obdobně jako ostatní nemocnice v ČR), odkazuje na zákaz účasti otců u porodu na svém webu <http://www.porodnice.cz/clanky/tehotenstvi-a-covid-19-0>. Není tedy pochyb, že otcí - navrhovateli nebude umožněna přítomnost při porodu.

Popis okolností přijetí zákazu přítomnosti otců u porodu

5. První mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ČR zde dne 9. 3. 2020, č. j. MZDR 10519/2020-1/MIN/KAN (dále „mimořádné opatření ze dne 9. 3. 2020“), týkající se zákazu návštěv ve zdravotnických zařízeních bylo vyhlášeno ještě před vyhlášením stavu nouze. V tomto opatření bylo uvedeno několik výjimek, kterým pacientům se návštěvy nezakazují: nezletilým pacientům, pacientům s omezenou svéprávností, rodičkám a pacientům v hospicích a dalším pacientům v terminálním stádiu nevléčitelného onemocnění.
6. Ministr zdravotnictví Mgr. et Mgr. Adam Vojtěch, MHA na tiskové konferenci k mimořádnému opatření spočívajícímu v trvání zákazu návštěv odůvodnil výjimku ze zákazu návštěv pro rodičky takto:⁴
„Jedna z těch výjimek jsou právě rodičky. To znamená, zákaz návštěv se nevztahuje na porodnice, nevztahuje se na rodičky a týká se to i účasti u porodu ze strany otců. My jsme na toto právě mysleli, protože zkrátka nechceme úplně v tomto být až tak krutí, abychom neumožnili tento unikátní okamžik v životě strávit spolu té mamince a tatínkovi. Takže toto je výjimka. Ta výjimka platí i pro pediatrická oddělení, dětské pacienty, a jsou tam asi ještě 2-3 výjimky v tom mimořádném opatření, které je zveřejněno. Takže u porodnic, tam zákaz návštěv není.“

³ Dostupné např. na <https://www.extra.cz/deti-koronavirus-nenici-maji-porad-rymu-a-virus-citi-konkurenci-lekarka-ktera-nesmi-testovat-promluvila>

⁴ Viz video z tiskové konference ministra zdravotnictví ze dne 12. 3. 2020 dostupné zde (čas 29:45): <https://www.novinky.cz/zahranicni/koronavirus/clanek/ministr-vojtech-informuje-o-novych-opatrenich-ke-koronaviru-40316500>

7. V tiskové zprávě k mimořádnému opatření bylo následující vysvětlení: „*Naším cílem je ochránit ty nejzranitelnější skupiny, ke kterým patří seniři a lidé s větším počtem závažných chorob. Cílíme proto na zařízení, kde může skutečně dojít k riziku nákazy, jako jsou například domovy pro seniory či nemocnice.*“⁵

Tento závěr byl odůvodněný i s ohledem na data z Itálie,⁶ která ukazují, že i přes enormní počty nakažených na nemoc Covid-19 nejenže nezemřel žádný novorozenec, ale ani žádný člověk ve věkovém rozpětí 0-29 let. Drtivá většina zemřelých byla ve věku od 70 let nahoru a rovněž drtivá většina zemřelých měla před nákazou jednu či více již existujících chronických patologií, pouze asi 1 procento ze zkoumaného vzorku zemřelých nemělo žádnou již existující chronickou patologii (patologiemi je myšleno: srdeční choroby, mrtvice, hypertenze, cukrovka, demence, chronická obstrukční plicní nemoc, rakovina v posledních 5 letech, chronická jaterní onemocnění, chronické selhání ledvin).

8. Vedoucí perinatologického centra a přednosta Gynekologicko-porodnické kliniky Fakultní nemocnice Ostrava doc. MUDr. Ondřej Šimětka, Ph.D., MBA, zpracoval informace pro těhotné a rodičky a pro porodnice v souvislosti s nemocí COVID-19, ve kterých mj. uvádí:⁷

- Ve světě nebylo zaznamenáno žádné úmrtí matky, plodu ani novorozence po porodu v souvislosti s COVID-19
- Virus se přenáší z člověka na člověka přes dýchací cesty kapénkami, přes kontaminované povrchy a přes spojivky dotykem kontaminovaných rukou, virus byl nalezen ve stolici a v poševním sekretu, ale tato cesta přenosu viru na plod při porodu nebyla prokázána. Nákaza novorozence je možná po porodu v důsledku blízkého kontaktu novorozence s matkou.
- Průběh onemocnění u těhotných bývá velmi lehký a většinou připomíná běžné nachlazení. Dalšími symptomy mohou být kašel, dušnost a horečka. Nejtěžší příznaky, jako jsou zánět plic a hypoxie (nedostatek kyslíku), se vyskytují hlavně u rizikové populace - starší lidé, lidé s postižením imunity a s chronickými nemocemi jako jsou cukrovka, rakovinné onemocnění a chronické postižení plic. Zatím byl popsán pouze jeden případ těžkého onemocnění rodičky (v Číně) ve 30. týdnu těhotenství, který vyžadoval mechanickou ventilaci plic, po porodu se pacientka uzdravila.
- Péče u porodu a způsob porodu se nijak neliší. Při péči o dítě a kojení je vhodné dodržovat tyto zásady: hygiena rukou před dotýkáním se dítěte a nosit masku, v případě odšťikávání mléka požádat zdravou osobu o pomoc.

9. Fakultní nemocnice Ostrava i za této nové situace nadále respektovala právo rodiček na doprovod partnera k porodu a dne 16. 3. 2020 zveřejnila na své facebookové stránce tuto zprávu: „*Milé maminky, v nouzovém režimu FNO je povoleno mít u porodu partnera i dudu. Doprovodné osoby nebudou mít volný pohyb po klinice. Psychická podpora rodičky je pro nás velmi důležitá!!!*“

Situace se však změnila dne 18. 3. 2020, kdy Ministerstvo zdravotnictví napadeným mimořádným opatřením ze dne 18. 3. 2020, č. j. MZDR 12344/2020-1/MIN/KAN (dále jen „napadené opatření“), vyjmul rodičky z výjimek ze zákazu návštěv a v odůvodnění uvedlo: „Obsah tohoto mimořádného opatření nově dopadá, oproti mimořádnému opatření ze dne 9.

⁵ Tamtéž.

⁶ Tisková zpráva italského zdravotního ústavu (Istituto Superiore di Sanità) ze dne 20. 3. 2020. Dostupná pouze v italštině zde: http://www.iss.it/comunicati-stampa/-/asset_publisher/tjTKmjJgSgdK/content/id/5309379

⁷ Obecné informace pro rodičku a doporučení pro zdravotnická zařízení poskytující péči ženám s podezřením na COVID-19 ze dne 11. 3. 2020 (zpracované na základě materiálu Royal College of Obstetricians and Gynaecologist):

https://www.fno.cz/documents/COVID-19_a_tehotenstvi.pdf

Informace pro těhotné ženy v éře Covid-19 ze dne 14. 3. 2020 (osobní facebooková stránka autora):

<https://www.facebook.com/ondrej.simetka/posts/10219584124966377>

března 2020 (č.j.: 10519/2020-1/MIN/KAN) krom jiného, i na přítomnost otců při porodech, která se tímto zakazuje.“

10. Ministr zdravotnictví Adam Vojtěch v rozhovoru v DVTV dne 20. 3. 2020⁸ přiznal, že tato výjimka byla zrušena na žádost některých nemocnic, tedy nikoliv na základě odborné analýzy a diskuze odborníků. Nezisková organizace Liga lidských práv podala žádost o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím, aby zjistila, z jakých podkladů ministerstvo při svém rozhodování vycházelo a jak se vypořádalo s podstatnými okolnostmi tohoto zákazu, jako je doporučení Světové zdravotnické organizace, postoj odborníků z Fakultní nemocnice Olomouc aj.⁹ Ke dni podání tohoto návrhu Liga lidských práv neobdržela od ministerstva odpověď.
11. V napadeném opatření, kterým se ruší původní mimořádné opatření ze dne 9. 3. 2020, zůstává výjimka ze zákazu návštěv u nezletilých pacientů. Tímto vzniká paradoxní, až absurdní situace, kdy otec nesmí být přítomen při porodu, ale má právo být přítomen u právě narozeného dítěte hned po porodu. Zatímco přítomnost u porodu byla otcům zakázána, nadále platí výjimka ze zákazu návštěv pro nezletilé pacienty, na které se tedy zákaz nevztahuje. Okamžikem narození se dítě stává nezletilým pacientem, ke kterému má otec rodičovskou odpovědnost, která zahrnuje právo osobního styku s dítětem, péči o jeho zdraví a v ochraně dítěte. Nemocnice tak nesmí otci zakazovat přítomnost u narozeného dítěte, což potvrzuje i stanovisko advokátní kanceláře „Holubová advokáti“ zpracované pro spolek Juno Moneta.¹⁰
12. **Fakultní nemocnice Ostrava**, která dosud přítomnost otců u porodu umožňovala, na zákaz reagovala dne 22. 3. 2020 takto:¹¹ „*Výsledkem je, že vláda zakázala otcům u porodu být. Nicméně „návštěvy“ dětí a styk se zákonnými zástupci jsou povolené dál (je to v tom stejném prohlášení vlády!). Takže otcové k porodu nesmí, ale hned po porodu už přijít můžou!*

V naší porodnici nařízení vlády respektujeme. Ztráty přítomnosti otců je nám ale velmi líto. Kromě toho, že víme, že otec k porodu patří, tak víme, že mimo jiné zastane i jinou roli; tu podá rodiče pít, tam vyvětrá, pomůže do sprchy, podá ručník, tráví s ní dlouhé hodiny... tohle bude chybět. Domluvili jsme se tedy s Ostravskou Univerzitou a na porodním sále nám přechodně pomůžou pečlivě vybrané studentky, které zastanou tuto roli otců, tam kde o to bude zájem.

Vlastně se to celé zkomplikovalo. Návštěvy otců po porodu na oddělení šestinedělí vnímáme totiž jako velmi rizikové, protože tam mohou potkat více rodiček a riziko přenosu infekce je tak mnohem větší.

!!Chceme mít otce u porodu (na samostatném porodním pokoji, kde je jen se svou partnerkou); ne na oddělení, tam to dnes opravdu není vhodné.“

O den později, dne 23. 3. 2020, **Fakultní nemocnice Ostrava**, doplnila:¹² „*S platností od 23.3.2020 od 17,00 hod UMOŽŇUJEME návštěvy OTCE u rodičky a dítěte IHNED PO PORODU a na PORODNÍM SÁLE za těchto podmínek!!:*

- *Otec je zdravý, nemá žádné příznaky COVID-19 ani jiného podobného onemocnění (nachlazení, chřipky..), nemá teplotu (bude mu změřena)*

⁸ Lidé si na konec vládních opatření počkají. Minimálně do Velikonoc, říká Vojtěch. DVTV. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/zive-adam-vojtech-ve-specialu-dvtv-naridi-vlada-uplnou-karan/r~1274862e6ad711ea95caac1f6b220ee8/>

⁹ Tisková zpráva Ligy lidských práv ze dne 20. 3. 2020. Dostupná zde: <https://llp.cz/blog/2020/03/zruste-zakaz-otcu-u-porodu-vyzyvame-vladu-a-nabizime-rodicum-pravni-pomoc>

¹⁰ Stanovisko k přítomnosti otců v porodnicích ze dne 19. 3. 2020. Dostupné zde:

<https://llp.cz/wp-content/uploads/2020/03/200319-Stanovisko-Holubova-advokati.pdf>

¹¹ Sdělení ze dne 22. 3. 2020. Dostupné zde:

<https://www.facebook.com/porodnicefno/photos/a.105647847736050/113784836922351>

¹² Sdělení ze dne 23. 3. 2020. Dostupné zde:

<https://www.facebook.com/porodnicefno/photos/a.105647847736050/114681420166026>

- *Není v karanténě*
- *Návštěvu umožňujeme pouze na porodním sále (porodní pokoje jsou jednolůžkové)*
- *Otec má po celou dobu návštěvy roušku a dodržuje hygienická pravidla*

Vycházíme z těchto zásad:

- *Na základě Mimořádného opatření vlády ze dne 20.3.2020 otec nesmí k porodu*
- *Pro plod končí porod vypučením, kdy se stává novorozencem, na kterého se už tento zákaz nevztahuje a naopak získává nárok na styk se svými rodiči*
- *Návštěvy otců na oddělení šestinedělí považujeme z epidemiologického hlediska za velmi rizikové a nevhodné!! – prosíme, nepožadujte je po nás v zájmu ochrany ostatních rodiček, dětí a personálu!!.*

Moc děkujeme všem za spolupráci. Snažíme se najít v současné komplikované situaci kompromisní cestu, jak umožnit rodinám být spolu a radovat se z narození dítěte.

Nechceme ale obrozit nikoho dalšího a nařízení vlády chceme a musíme respektovat.

Prosím, spolupracujte s námi. Děláme to pro Vás. SNAŽÍME SE O ZMĚNU. “

13. Rovněž **Nemocnice Na Bulovce** využívá výjimku ze zákazu návštěvy pro nezletilé a pouští otce za rodičkou a novorozencem po porodu:¹³

"tatínky ode dneška opět pouštíme po porodu na porodní pokoj v režimu, jak bylo avizováno ve zprávě ze dne 24.3.! Bojujeme za Vás! Vaše GPK

Pro připomenutí podmínky puštění tatínků na porodní sál, které jsme psali o pár příspěvků níže:

- *otec není v karanténě a nemá žádné příznaky COVID-19 nebo jiného infekčního onemocnění (teplota, kašel, apod.)*
- *otec zůstává s partnerkou a novorozencem na porodním pokoji v ochranných pomůckách (rouška, rukavice, empír) a dodržuje hygienický režim.*
- *Návštěva může trvat maximálně po dobu standardního pobytu rodičky na porodním pokoji.*

Na oddělení šestinedělí zůstává nadále v platnosti zákaz návštěv. “

14. Zdůrazňujeme, že FN Ostrava uvádí, že s ohledem na zákaz přítomnosti otců u porodu se FN Ostrava domluvila s Ostravskou univerzitou a na porodním sále přechodně pomohou roli otců zastat studentky medicíny. Rovněž ministr zdravotnictví uvedl v rozhovoru v DVTV dne 20. 3. 2020 (v čase 29:00), že otcové budou nahrazeni studenty medicíny.¹⁴ Jinými slovy, otce u porodu, u nichž bylo vysoce pravděpodobné, že ohledně nákazy jsou na tom stejně jako rodička, nahradily cizí osoby, které představují pro nenakaženou rodičku další zvýšené riziko, což je absurdní.

15. Dne 22. 3. 2020 se vyjádřil **prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., šéf Ústředního krizového štábu**, v pořadu Partie TV Prima, že je ochoten o zákazu otců diskutovat, neboť riziko, vzhledem k tomu, že jsou partneři často spolu, není velké. Také mluvil o tom, že si je vědom toho, že současná výjimka umožňuje stav, kdy otec může za dítětem hned po jeho narození.¹⁵

¹³ Sdělení ze dne 26. 3. 2020. Dostupné zde: <https://www.facebook.com/PorodniceBulovka/posts/2283798055249253>

¹⁴ Lidé si na konec vládních opatření počkají. Minimálně do Velikonoc, říká Vojtěch. DVTV. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/zive-adam-vojtech-ve-specialu-dvtv-naridi-vlada-uplnou-karan/r~1274862e6ad711ea95caac1f6b220ee8/>

¹⁵ <https://www.iprima.cz/tema/roman-prymula>

16. Dne 23. 3. 2020 se **vládní zmocněnkyně pro lidská práva prof. JUDr. Helena Válková, CSc.** obrátila na ministra zdravotnictví se žádostí o revizi plošného zákazu přítomnosti otců u porodu.¹⁶

Proti zákazu přítomnosti otců u porodů se zvedla vlna odporu veřejnosti. Petice „Pusťte tatínky k porodu“ má k dnešnímu dni více než 37 000 podpisů.¹⁷

Rovněž Unie porodních asistentek (dále „UNIPA“) vyzvala Ministerstvo zdravotnictví, aby přehodnotilo zákaz přítomnosti otce dítěte u porodu a vydalo doporučení pro porodnice v souladu s doporučeními Světové zdravotnické organizace (dále „WHO“) ¹⁸. Zákaz otců u porodu považuje unie za neodůvodněný kvůli tomu, že ženy obvykle žijí ve společné domácnosti s otcem dítěte, a tedy jeho přítomnost u porodu z hygienického hlediska nijak nezvyšuje riziko nákazy. UNIPA odkazuje i na názory lékařů, podle kterých je malá pravděpodobnost, že do porodnice přijde pár, ve kterém je nakažen pouze otec a nikoliv žena.

UNIPA také poukazuje na četné studie,¹⁹ podle kterých může nepřítomnost otce u porodu naopak vyvolat velký stres u rodící ženy a tím zkomplikovat průběh porodu, přičemž poukazuje na to, že pro některé skupiny žen může být riziko bez přítomnosti blízkého člověka dokonce ještě vyšší (např. cizinky, osoby se zdravotním nebo duševním postižením nebo rodiny, které prochází perinatální ztrátou). UNIPA také poukazuje na aktuální stanovisko WHO, které doporučuje přítomnost doprovodu rodičky dle její volby.

Doporučení Světové zdravotnické organizace (WHO)

17. Podle aktuálních vyjádření WHO ze dne 18. 3. 2020 mají všechny těhotné ženy, dokonce i ty nakažené koronavirem, právo na doprovod u porodu podle své volby.²⁰

Nijak se tím nemění dlouhodobá doporučení WHO,²¹ podle kterých by žena měla být při porodu doprovázena osobami, kterým důvěřuje a s kterými se cítí dobře: partnerem, přítelkyní, doulou nebo porodní asistentkou. Obecně by to měli být lidé, které poznala již v době těhotenství. Také by mělo být respektováno soukromí ženy v podmínkách místa porodu. Žena by měla родit tam, kde se cítí jistě a bezpečně. Světová zdravotnická organizace přitom poukazuje na to, že podmínky jsou ve skutečnosti značně odlišné od ideální situace. Ve vyspělých státech se ženy v I. době porodní často cítí osamocené, jsou zavřené v porodní místnosti nemocnice obklopeny technickým zařízením a od poskytovatele se jim nedostává přátelské podpory. Publikace WHO „Péče v průběhu normálního porodu“ řadí respektování ženina výběru společníků při porodu a narození dítěte mezi praktiky, které jsou jednoznačně prospěšné a které by měly být podporovány. Toto doporučení se opakuje i v nejnovější příručce „Intrapartum care for a positive childbirth experience“,²² podle které vědecké důkazy ukazují výhody doprovodu rodičky u

¹⁶ Zpráva na FB stránce Úřadu vlády na podporu rovnosti žen a mužů v České republice „To je rovnost“:

<https://www.facebook.com/tojervnost/photos/a.575358729326388/1296739047188349/?type=3&theater>

¹⁷ Pusťte tatínky k porodu. Dostupné z: https://www.petice.com/puste_tatinky_k_porodu

¹⁸ Vyjádření Unie porodních asistentek (UNIPA) k péči o těhotné ženy a jejich rodiny v období nouzového stavu v důsledku epidemie COVID-19, 21. 3. 2020. Dostupné z: UNIPA, <https://www.unipa.cz/vyjadreni-unie-porodnich-asistentek-unipa-k-peci-o-tehotne-zeny-a-jejich-rodiny-v-obdobi-nouzoveho-stavu-v-dusledku-epideme-covid-19/>

¹⁹ UNIPA odkazuje na souhrnnou studii publikovanou v databázi Cochrane. Dostupná zde:

<https://www.cochranelibrary.com/cdsr/doi/10.1002/14651858.CD003766.pub6/full>

²⁰ Q&A on COVID-19, pregnancy, childbirth and breastfeeding. What care should be available during pregnancy and childbirth? Dostupné zde: <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-on-covid-19-pregnancy-childbirth-and-breastfeeding?fbclid=IwAR2IC3Lz1n3YBzj9LBdraNEvBbfO61ouwtfx4F1Zw3VbPONhuNpKazhh-oM>

²¹ Péče v průběhu normálního porodu:

praktická příručka, 1999, dostupná v češtině zde: https://www.unipa.cz/wp-content/uploads/2019/06/WHO_Pece_v_prubehu_normalniho_porodu-1.pdf

²² Intrapartum care for a positive childbirth experience, 2018, dostupná v angličtině zde:

<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/260178/9789241550215-eng.pdf;jsessionid=7E800B590A164DC7FC879E73B480D6FC?sequence=1>

porodu dle její volby, mezi něž patří u ženy zvýšení šancí na spontánní vaginální porod a snížení císařských řezů, snížení délky trvání porodu, snížení užívání léků proti bolesti, snížení negativního hodnocení porodní zkušenosti, a u dítěte vede k lepšímu Apgar skóre.

Světová zdravotnická organizace také před několika lety varovala před nedůstojným a poškozujícím zacházením při porodu,²³ ke kterému dochází v nemocnicích po celém světě, které mj. spočívá v používání nucených postupů na rodičkách bez souhlasu, ponižování, slovních urážek, narušování soukromí aj. K těmto praktikám včetně provádění škodlivých postupů dochází i v českých porodnicích.²⁴ Přítomnost partnera u porodu je nepochybně důležitou prevencí nerespektujícího a necitlivého zacházení s rodičkou ze strany zdravotníků, a to zvláště za situace, kdy se už s takovým přístupem setkali u personálu při své snaze domluvit se na přítomnosti otce u porodu, jakkoliv to navrhovatelé u zvolené nemocnice nepředpokládají. Není v zájmu rodičky a hladkého průběhu porodu, a tedy ani v zájmu dítěte, aby se v nejcitlivějším okamžiku – během porodu – rodička setkala s necitlivým a nerespektujícím přístupem personálu. Naopak je v zájmu rodičky a dítěte, aby v souladu s odbornými doporučeními jí byl umožněn doprovod k porodu dle své volby – tedy doprovod svého partnera, což má nejen pozitivní psychologický efekt, ale i řadu medicínských přínosů.

III. Právní úprava

1. Podle článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) má každý právo na respektování svého rodinného a soukromého života.
2. Článek 13 Úmluvy upravuje právo na účinné opravné prostředky, podle kterého každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné opravné prostředky před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.
3. Podle článku 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, správními nebo zákonodárnými orgány.
4. Podle článku 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) je nedotknutelnost osoby a jejího soukromí zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem. Podle článku 10 odst. 2 Listiny má každý právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.
5. Podle článku 31 Listiny má každý právo na ochranu zdraví.
6. Podle článku 32 odst. 4 Listiny je péče o děti a jejich výchova právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.
7. Podle § 81 občanského zákoníku je chráněna osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého. Ochrany požívá mj. důstojnost

²³ Prevention and elimination of disrespect and abuse during childbirth, 2015, dostupné také v češtině zde:

https://www.who.int/reproductivehealth/topics/maternal_perinatal/statement-childbirth/en

²⁴ Článek Porodnické násilí jako legální lékařský postup, 2017, dostupné zde: <https://a2larm.cz/2017/12/porodnicke-nasili-jako-legalni-lekarsky-postup>

Článek O čem se nemluví, to neexistuje – Kristellerova exprese, 2015, dostupné zde: <https://www.biostatisticka.cz/o-cem-se-nemluvi-to-neexistuje-kristellerova-exprese>

Článek Problematické postupy v českém porodnictví, 2014, dostupné zde: <http://www.biostatisticka.cz/problematicke-postupy-v-ceskem-porodnictvi>

člověka a jeho soukromí. Podle § 82 odst. 1 má člověk, jehož osobnost byla dotčena, právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

8. Podle § 858 občanského zákoníku zahrnuje rodičovská odpovědnost povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.
9. Podle § 2900 občanského zákoníku vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.
10. Podle § 28 odst. 3 písm. a) zákona o zdravotních službách má pacient při poskytování zdravotních služeb právo na důstojné zacházení, na ohleduplnost a respektování soukromí při poskytování zdravotních služeb v souladu s charakterem poskytovaných služeb.
11. Podle § 28 odst. 3 písm. a) bodu 1. zákona o zdravotních službách má nezletilý pacient při poskytování zdravotních služeb právo na nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce, a podle bodu 3. má pacient právo na přítomnost osoby blízké nebo určené pacientem, a to v souladu s jinými právními předpisy a vnitřním řádem, a nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytnutí zdravotních služeb. Podle § 46 odst. 1 písm. a) nesmí vnitřní řád zasahovat do práv pacienta nad míru, která je nezbytně nutná zejména pro řádný chod zdravotnického zařízení a respektování práv ostatních pacientů.

IV. Napadené opatření obecné povahy

Mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ČR

1. Dne 18. 3. 2020 bylo žalovanou podle § 80 odst. 1 písm. g) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví vydáno napadené opatření s tímto výrokem:

“I. Všem poskytovatelům zdravotních služeb lůžkové péče se s účinností od 18. března 2020 nařizuje zákaz návštěv pacientů v zdravotnických zařízeních, ve kterých se poskytuje lůžková péče, s výjimkou:

- nezletilých pacientů,
- pacientů s omezenou svéprávností,
- pacientů v hospicích a dalších pacientů v terminálním stádiu nevléčitelného onemocnění.

II. Všem zařízením sociálních služeb (podle § 34 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) v pobytové formě a všem odlehčovacím sociálním službám v pobytové formě se s účinností od 18. března 2020 nařizuje zákaz návštěv osob, s výjimkou:

- nezletilých uživatelů sociálních služeb,
- uživatelů sociálních služeb s omezenou svéprávností,
- uživatelů sociálních služeb v terminálním stádiu nevléčitelného onemocnění.

III. Vydáním tohoto mimořádného opatření se zrušuje mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ze dne 9. března 2020 (č.j.: 10519/2020-1/MIN/KAN).

IV. Toto mimořádné opatření nabývá platnosti okamžikem jeho vydání.”

2. Napadeným opatření bylo zrušeno původní Mimořádné opatření ze dne 9. 3. 2020. V části II. přítom nedošlo k žádné změně. Změněna byla pouze část I. a odůvodnění. Protože by zrušením pouze části I.

došlo k situaci, že původní Mimořádné opatření ze dne 9. 3. 2020 zůstane zrušeno a návštěvy ve zdravotnických zařízeních nebudou upraveny nijak, navrhovatelé navrhují zrušení celého napadeného opatření a tím obnovu původního ze dne 9. 3. 2020. Namítané vady nepřezkoumatelnosti a nedostatečného odůvodnění se navíc vztahují k napadenému opatření jako celku.

Předmět řízení

3. Předmětem řízení podle § 101a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „SŘS.“), je opatření obecné povahy. Nejprve se proto navrhovatelé vyjádří k otázce, zdali je napadené opatření opatřením obecné povahy.

Napadené opatření vydalo Ministerstvo zdravotnictví jako správní úřad příslušný podle § 80 odst. 1 písm. g) zákona o ochraně veřejného zdraví. Podle § 94a odst. 2 téhož zákona je takové opatření opatřením obecné povahy.

4. Napadeným opatřením se zrušuje původní Mimořádné opatření ze dne 9. 3. 2020. Podle Nejvyššího správního soudu a jeho rozsudku ze dne 24. 10. 2013, č. j. 4 AOs 3/2013-33, je nutné *“správní akt, kterým se mění nebo ruší opatření obecné povahy, rovněž pokládat za opatření obecné povahy ve smyslu § 101a a násl. s. ř. s. a části šesté správního řádu z roku 2004, nelypývá-li ze zákona výslovně jinak.”*
5. Navrhovatelé jsou proto přesvědčeni o tom, že napadené opatření je opatřením obecné povahy ve smyslu § 171 SŘ a je jako takové přezkoumatelné ve správním soudnictví. Napadené opatření nabylo účinnosti dnem jeho vydání, tj. 18. 3. 2020, navrhovatelé tudíž návrh podávají v zákonem stanovené lhůtě ve smyslu § 101b odst. 1 SŘS.

V. Aktivní procesní legitimace

1. Aktivní procesní legitimaci definuje SŘS v ustanovení § 101a odst. 1 větě první takto: *„[n]ávrh na zrušení opatření obecné povahy nebo jeho částí je oprávněn podat ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech opatřením obecné povahy, vydaným správním orgánem, zkrácen“.*

Podmínky aktivní procesní legitimace a jejich naplnění v případě navrhovatelů

2. Podle usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 21. 7. 2009, č. j. 1 Ao 1/2009 - 120, publikovaného ve Sbírce rozhodnutí NSS pod č. 1910/2009 je aktivní procesní legitimace návrhu zrušení opatření obecné povahy nebo jeho části závislá na splnění zvláštních procesních podmínek tohoto návrhu definovaných zejména v § 101a odst. 1 s. ř. s., především ve větě první tohoto ustanovení, která je citována výše.
3. Aktivní procesní legitimaci je nutné posuzovat kromě již citovaného § 101a odst. 1 SŘS také s ohledem na další část citovaného usnesení NSS, podle něhož je ke splnění podmínek aktivní procesní legitimace třeba, aby navrhovatel logicky konsekventně a myslitelně tvrdil možnost dotčení své právní sféry příslušným opatřením obecné povahy.
4. Navrhovatelé tímto ve smyslu výše uvedené judikatury správních soudů tvrdí, že napadeným opatřením obecné povahy byli přímo zkráceni na svých veřejných subjektivních právech, a to konkrétně na právu na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 10 odst. 2 Listiny a čl. 8 odst. 1 Úmluvy a u navrhovatelky též na právu na zdraví.
5. Navrhovatelka je nastávající matkou, která má očekávaný termín porodu v sobotu 28. 3. 2020, přičemž otcem dítěte je navrhovatel a své otcovství dokládá zápisem o určení otcovství k nenarozenému dítěti, neboť navrhovatelé neuzavřeli manželství. Navrhovatelka plánovala v souladu s § 28 odst. 3 písm. e) bod 3 zákona o zdravotních službách využít svého práva na přítomnost osoby blízké nebo osoby určené pacientem při poskytování zdravotních služeb a chtěla, aby byl navrhovatel jakožto budoucí otec jejího

dítěte a její osoba blízká přítomen u porodu. Navrhovatel rovněž v souladu s výše uvedenými ustanoveními chtěl být přítomen při porodu své partnerky a u narození svého dítěte. V důsledku napadeného opatření, v němž se uvádí, že se přítomnost otců u porodu zakazuje, však bude navrhovatelům výkon těchto práv znemožněn. Přímým důsledkem napadeného opatření je tak zásah do výše uvedených práv navrhovatelů, proto jim náleží aktivní procesní legitimace.

K možnosti podrobit napadená opatření soudnímu přezkumu

6. Nejvyšší soud správní se k rozsahu přezkumné pravomoci soudů ve správním soudnictví staví v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č. j. 4 Ans 9/2007-197, publikován ve Sbírce rozhodnutí NSS pod č. 1717/2008 Sb. tak, že tento rozsah vymezuje na zákonné úrovni SŘS ustanovením § 4 ve spojení s § 2. Zákonná definice rozsahu přezkumné pravomoci soudů obsahuje tři prvky. Za prvé, jedná se o orgán moci výkonné či jiný z typu orgánů v definici uvedených. Za druhé, tento orgán rozhoduje o právech a povinnostech fyzických a právnických osob. Za třetí, toto rozhodování se děje v oblasti veřejné správy.
7. Napadené opatření je potřeba považovat z podstaty za zcela výjimečné, neboť zasahuje do základních práv a svobod občanů, což za normálních okolností není přípustné. I za výjimečných okolností, jakými je nouzový stav, musí být zváženo, zdali nelze do práv zasáhnout méně drastickým způsobem. Jinými slovy, k tomu, aby bylo možné základní práva omezit v souladu s ustanovením čl. 4 Listiny základních práv a svobod, je i během nouzového stavu pro moderní demokratickou společnost zcela zásadní, aby případné omezení sledovalo určitý legitimní cíl, bylo přiměřené a nezbytné. Legitimním cílem je v tomto případě ochrana veřejného zdraví. Podmínku přiměřenosti a nezbytnosti však toto opatření nesplňuje z výše uvedených důvodů. Znemožnění přítomnosti otce u porodu svého dítěte je tak zásahem do samotného jádra práva na rodinný a soukromý život jak otce, tak matky i samotného dítěte. Vzhledem k závažnosti tohoto zásahu musí být možné opatření podrobit soudnímu přezkumu.
8. Podle čl. 2 odst. 1 Ústavy České republiky je lid zdrojem veškeré moci ve státě. Měl by to tedy být především jednotlivec, který je aktivně legitimován k tomu, aby navrhoval soudní přezkum mimořádných opatření, která dramaticky zasahují do jeho základních práv a svobod. Navíc sám Ústavní soud judikoval, že v právním státě nemá místo přístup regulace ve stylu „když se kácí les, létají třísky“.

VI. Aktivní věcná legitimace

1. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2019, č. j. 2 As 187/2017-264 se k aktivní věcné legitimaci vyslovil následovně: „*Aktivní věcná legitimace navrhovatele v řízení o návrhu na zrušení opatření obecné povahy je dána, pokud soud dospěje ke skutkovému a právnímu závěru o skutečném vztahu úpravy obsažené v napadené části opatření obecné povahy a právní sféry navrhovatele a zároveň o podstatné nezákonnosti napadené regulace obsažené v opatření obecné povahy posuzované z hlediska kompetenčních, procesních i hmotněprávních předpisů (§ 101a odst. 1 věta první a § 101d odst. 2 věta první s. ř. s.).*“
2. Navrhovatelé jsou toho názoru, že napadené opatření se přímo dotýká jejich právní sféry, a co víc, již podstatně zasáhlo do jejich základních práv. Napadené opatření nepřiměřeným způsobem zasahuje do základních práv všech občanů, kteří v blízké době očekávají potomka a také do práv těchto ještě nenarozených dětí.

VII. Nezákonost napadeného opatření

1. Podle ustálené judikatury NSS spočívá soudní přezkum opatření obecné povahy (§ 101d odst. 1 a 2 SŘS) v pěti krocích. V rozsudku 2 As 46/2014 - 79 je Nejvyšší správní soud formuluje takto: “1) přezkum pravomoci správního orgánu vydat opatření obecné povahy; 2) přezkum otázky, zda správní orgán při vydávání opatření

obecné povahy nepřekročil meze zákonem vymezené působnosti (jednání ultra vires); 3) přezkoumání otázky, zda opatření obecné povahy bylo vydáno zákonem stanoveným postupem; 4) přezkoumání obsahu opatření obecné povahy z hlediska rozporu opatření obecné povahy (nebo jeho částí) se zákonem (materiální kritérium); 5) přezkoumání obsahu vydaného opatření obecné povahy z hlediska jeho proporcionality.” Dále Nejvyšší správní soud v tom samém rozhodnutí poukazuje na to, že první čtyři kritéria se týkají zákonnosti opatření obecné povahy a páté správnosti přijatého řešení.

2. V usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2019, č. j. 2 As 187/2017-264, se NSS vyjadřuje takto: „V případě, že úprava obsažená v napadeném opatření obecné povahy skutečně negativně zasahuje do právní sféry navrhovatele, může se navrhovatel v řízení o návrhu na zrušení opatření obecné povahy podle § 101a odst. 1 s. ř. s. úspěšně dovolat i porušení právních předpisů, jejichž primárním účelem je ochrana veřejného zájmu. Výjimkou jsou případy, kdy je na první pohled zřejmé, že navrhovatelem namítané porušení veřejného zájmu se zcela májí s právní sférou navrhovatele.“

Nepřezkoumatelnost napadeného opatření pro nesrozumitelnost

3. Při posuzování odůvodnění napadeného opatření je třeba vzít v potaz i judikaturu týkající se obecně správních rozhodnutí a jejich částí, konkrétně výroku a jeho odůvodnění. Například rozsudek NSS ze dne 12. 1. 2016, č. j. 1 As 3/2005-45, konstatoval: „Při zkoumání obsahu náležitostí úředního rozhodnutí – správního či soudního, se obvykle uplatní zásada ‚nadbytečné neškodí‘: je-li tedy některá část rozhodnutí informačně bohatší, než být musela, zpravidla to není na závadu a k nadbytečným informacím se nepřiblíží. **Jinak je tomu však tehdy, pokud rozhodující orgán vtělí do určité části rozhodnutí informace, které tam být nesmějí, neboť mají být podle své povahy umístěny jinde – a právě to se stalo v projednávané věci. Krajský soud zde nepominul žádou ze zákonných náležitostí rozhodnutí; pochybil ale tím, že obsahově smísl výrok a odůvodnění, ačkoli je po grafické stránce členil obvyklým způsobem.**”
4. Odůvodnění napadeného opatření obsahuje větu „Obsah tohoto mimořádného opatření nově dopadá, oproti mimořádnému opatření ze dne 9. března 2020 (č.j.: 10519/2020-1/MIN/KAN) krom jiného, i na přítomnost otců při porodech, která se tímto zakazuje.“ Navrhovatelé jsou toho názoru, že takový zákaz nenáleží do odůvodnění, ale do výrokové části mimořádného opatření. Původní Mimořádné opatření ze dne 9. 3. 2020 obsahovalo obecnou výjimku pro návštěvy rodiček bez jakékoliv specifikace, zdali se jedná o otce. Zde navrhovatelé opět odkazují na již zmíněná doporučení WHO²⁵, dle kterých je žádoucí, aby žena měla doprovod dle svého výběru.
5. Výrok napadeného opatření se týká jiného institutu, než jeho odůvodnění. Z nálezu nálezu ÚS sp. zn. IV. ÚS 3035/15 totiž vyplývá: “Na úrovni podústavního práva je právo na přítomnost u porodu zakotveno v § 28 odst. 3 písm. e) bodu 3 zákona o zdravotních službách, podle něhož má pacient při poskytování zdravotních služeb právo na přítomnost osoby blízké nebo jiné jím určené osoby. Zdravotními službami je podle § 2 odst. 2 písm. a) mj. zdravotní péče, přičemž podle § 2 odst. 4 písm. a) bodu 4 téhož zákona se zdravotní péčí rozumí soubor činností a opatření prováděných u fyzických osob za účelem pomoci při reprodukci a porodu; podle § 5 odst. 2 písm. g) je zdravotní péčí rovněž ošetrovatelská péče v souvislosti s porodem. Ustanovení § 28 odst. 3 písm. e) bodu 3 rozšiřuje okruh osob s právem přítomnosti u porodu vedle otce, případně osoby blízké, i na jinou pacientem (rodičkou) určenou třetí osobu.”
6. Zatímco se výrok napadeného opatření týká návštěv v zdravotnických zařízeních, odůvodnění zakazuje přítomnost při poskytování zdravotních služeb, jedná se tedy o dva rozdílné instituty, proto je výrok v rozporu s odůvodněním, resp. odůvodnění nemá oporu ve výroku napadeného opatření, což způsobuje nepřezkoumatelnost OOP z důvodu nesrozumitelnosti. V této souvislosti lze odkázat na rozsudek NSS ze dne 16. 12. 2010, č. j. 1 Ao 6/2010 - 130, v němž soud zdůraznil, že „Požadavek na srozumitelnost opatření obecné povahy jako podmínka přezkoumatelnosti opatření obecné povahy plyne rovněž z jeho charakteristiky jako mezilánku mezi správním rozhodnutím a právním předpisem. Správní rozhodnutí, které zakládá, mění, ruší nebo

²⁵ Q&A on COVID-19, pregnancy, childbirth and breastfeeding, op. cit.

závažně určuje práva a povinnosti, musí být srozumitelné, aby z něj bylo možno jednoznačně seznat, jaká práva či povinnosti jsou zakládána, měněna, rušena nebo závažně určována. Jestliže je správní rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost, jedná se (společně s nepřezkoumatelností rozhodnutí pro nedostatek důvodů) o důvod pro jeho zrušení soudem i bez nutnosti nařídit ve věci jednání [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].“

Nezákonnost napadeného opatření spočívající v rozporu s Listinou základních práv a svobod a Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod

7. Podle čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a zároveň čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod má každý právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. Zákaz přítomnosti otců u porodu je nepochybně neoprávněným zásahem do rodinného života.
8. Porod a narození dítěte je zcela výjimečný okamžik v životě každé ženy a partnerského páru. Pod obsah pojmu soukromý život podle Evropského soudu spadá i právo zvolit si okolnosti porodu (Ternovszky proti Maďarsku, stížnost č. 67545/09). Rozdělení rodiny představuje velmi závažný zásah do rodinného života a takové opatření se musí opírat o dostatečně závažné a pádné argumenty motivované zájmem dítěte (Scozzari a Giunta proti Itálii, stížnost č. 39221/98 a 41963/98). Aby bylo odůvodněno odnětí novorozence z péče rodiče, musí být prokázána existence obzvláště naléhavých důvodů. Soud má povinnost se zabývat tím, zda není možné v tak zásadním životním momentu (jako je narození dítěte a období po porodu) použít méně extrémní zásah do rodinného života (Hanzelkovi proti České republice, stížnost č. 43643/10). Konstitučním prvkem práva na ochranu rodinného života je rodina jakožto základní sociální jednotka a zároveň jediný prostor skutečné svobody dítěte. Chránit celistvost rodiny je dle Ústavního soudu jednou z důležitých povinností státu (nález ze dne 10. 10. 2007, sp. zn. II. ÚS 838/07). Povinnost chránit rodinný život pak vyplývá mimo jiné z článku 10 odst. 2, článku 32 odst. 1 a článku 32 odst. 4 Listiny a článku 8 Úmluvy.
9. Napadené opatření také zasahuje do čl. 31 Listiny základních práv a svobod, dle kterého má každý právo na ochranu zdraví. Jak je uvedeno výše, podle vědeckých studií i WHO má přítomnost rodičků zvolené osoby u porodu vliv na průběh porodu, snižuje pravděpodobnost výskyt komplikací a špatného zdravotního stavu novorozence. Zákazem přítomnosti u porodu je tak ohrožováno jak zdraví rodičky, tak i zdraví dítěte.

Zde je potřeba vzít do úvahy i nejlepší zájem dítěte, přičemž odkazujeme na § 25 občanského zákoníku, podle kterého se na počaté dítě hledí jako na již narozené, pokud to vyhovuje jeho zájmům. Zájem dítěte dle Úmluvy o právech dítěte musí být předním hlediskem při jakékoliv činnosti týkající se dětí. V judikatuře Ústavního soudu je soustavně vyžadováno, aby při jakémkoli soudním rozhodování týkajícím se dětí byl nejlepší zájem zkoumán a posuzován jako určující kritérium pro konečné rozhodnutí. Tyto úvahy se musí promítnout i do odůvodnění přijatého rozhodnutí, z něž musí být zřejmé, že nejlepší zájem dítěte byl skutečně předním hlediskem při rozhodování; musí v něm být vyloženo, co příslušný orgán považoval za nejlepší zájem dítěte, na základě jakých kritérií k tomuto závěru dospěl a případně jak byl nejlepší zájem dítěte poměřován s dalšími důležitými zájmy či právy. Je-li možné interpretovat právní předpis vícero způsoby, je třeba zvolit ten, který nejefektivněji naplňuje a podporuje nejlepší zájem dítěte (nález Ústavního soudu ze dne 31. 12. 2018, sp. zn. II. ÚS 2344/18).

10. K přítomnosti otce u porodu i jeho přítomnost po porodu jako zákonného zástupce dítěte po jeho narození, je potřeba vyzdvihnout skutečnost, že otec je hned v okamžiku narození dítěte zákonný zástupce dítěte s plnou rodičovskou odpovědností, která spočívá mj. v péči o dítě, jeho zdraví, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem a jeho zastupování. Občanský zákoník výslovně uvádí, že trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud. Navíc podle zákona o zdravotních službách zákonný zástupce uděluje svobodný a informovaný souhlas s veškerou zdravotní

péči poskytovanou nezletilému, pokud se nejedná o zákonnou výjimku – neodkladné poskytnutí péče nezbytné k záchraně života a zamezení vážnému poškození zdraví. I když je zákonnou zástupkyní dítěte také matka, může nastat to, že nebude vůbec schopná vykonávat svou roli zákonné zástupkyně a udělovat souhlas ohledně dítěte (např. může dojít k akutnímu císařskému řezu v celkové anestezii), pak by byl s dítětem otec, který by hájil jako zákonný zástupce jeho zájmy. I kdyby taková situace nenastala, matka je v době porodu a po porodu pacientkou, která čerpá zdravotní péči a která se nemůže plně soustředit na ochranu zájmů dítěte, proto ji vhodně doplňuje otec, který není ovlivněn na svém těle a psychice porodním procesem, bolestmi apod. Jak už výše bylo zmíněno používání některých nevhodných až škodlivých postupů v porodnicích, i v případě dítěte může nastat potřeba, aby otec chránil dítě a jeho zájmy před těmito postupy (např. přestřížení pupečnicku bez dotepání, separace dítěte od matky apod.). Pokud by otci byla znemožněna přítomnost u porodu, pak by také došlo s největší pravděpodobností ke znemožnění jeho přítomnosti u dítěte jako zákonného zástupce po porodu, což je protiprávní omezení rodičovské odpovědnosti otce a práva dítěte na rodičovskou péči.

Nezákonnost spočívající v nedostatečném odůvodnění napadeného opatření

11. K náležitostem odůvodnění opatření obecné povahy se NSS vyjádřil již v rozsudku ze dne 16. 12. 2008, č. j. 1 Ao 3/2008 - 136, publikovaném pod č. 1795/2009 Sb. NSS: „Podle § 173 odst. 1 správního řádu musí opatření obecné povahy obsahovat odůvodnění. Jeho specifický obsah je blíže určen řadou ustanovení ... Z § 68 odst. 3 užitého přiměřeně dle § 174 odst. 1 správního řádu je však zřejmé, že v tomto odůvodnění nesmí zejména chybět esenciální obsahové náležitosti odůvodnění běžného správního rozhodnutí. I v odůvodnění opatření obecné povahy je tak nutno uvést důvody výroku, podklady pro jeho vydání a úvahy, kterými se správní orgán řídil při jejich hodnocení a při výkladu právních předpisů.“
12. Navrhovatelé jsou přesvědčení, že napadené opatření obecné povahy nesplňuje náležitosti odůvodnění. Vágní formulací „*Toto opatření je jedním z důležitých předpokladů zamezení šíření onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem SARS-CoV-2 na území České republiky ve vztahu k ohroženým skupinám osob.*“ by se dalo odůvodnit cokoliv, aniž by bylo poskytnuto jakékoliv konkrétní vysvětlení, proč bylo přistoupeno k takto velkému zásahu do práv a nebylo zváženo jiné, mírnější opatření (např. zkrácení času hospitalizace ženy a dítěte v nemocnici a omezení množství personálu, se kterým přijde žena do styku na minimum).
13. Odůvodnění neobsahuje žádné podklady, jestli a případně jakou mírou dané opatření chrání ohrožené skupiny osob. Ohroženými skupinami jsou přitom především lidé nad 60 let a osoby, které trpí ještě jinými zdravotními problémy, než je koronavirus.²⁶ Navrhovatelům není zřejmé, jakým způsobem je zákaz přítomnosti otců u porodu **“jedním z důležitých předpokladů zamezení šíření onemocnění COVID-19 způsobeného novým koronavirem SARS-CoV-2 na území České republiky ve vztahu k ohroženým skupinám osob”**, jak se uvádí v jeho odůvodnění.
14. Z odůvodnění ani nevyplývá, proč přítomnost otce dle Ministerstva zdravotnictví představuje vyšší riziko přenosu onemocnění, když ten sdílí stejnou domácnost s rodičkou. Ke srovnání může sloužit část odůvodnění Mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví, č. j. MZDR 10676/2020-1/MIN/KAN, o zrušení výuky na školách: *“Hromadné vzdělávání na všech typech škol představuje vyšší riziko přenosu onemocnění vzhledem k vysoké kumulaci osob ve vymezeném prostoru.”*

²⁶ ECDC. Dostupné z: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-outbreak-novel-coronavirus-disease-2019-increase-transmission-globally-COVID-19.pdf>

15. Vzhledem k tomu, jak se vyjádřili odborníci z Fakultní nemocnice Ostrava (a další nemocnice – Bulovka,²⁷ Kadaň²⁸) a i prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., šéf Ústředního krizového štábu, když připustili v souladu s výjimkou v napadeném opatření možnost přítomnosti otce na porodním sále těsně po porodu, lze o efektivitě daného opatření více než pochybovat.

Nezákonnost spočívající v nepřiměřenosti přijatých opatření

16. Zásada proporcionality je jednou ze základních zásad (nejen) správního soudnictví a je zakotvena v ustanovení § 2 odst. 3 SŘ, podle kterého správní orgán může zasahovat do práv dotčených osob jen v nezbytném rozsahu. Tuto zásadu je nutné aplikovat na výkon veškeré správní činnosti včetně vydávání opatření obecné povahy.
17. Ústavní soud se v nálezu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10 k zásahu do základních práv vyjádřil tak, že je „*možný jen skrze imperativní zákonnou úpravu, která musí především odpovídat nárokům plynoucím z principu právního státu a která naplňuje požadavky vyplývající z testu proporcionality, kdy v případech střetů základních práv či svobod s veřejným zájmem, resp. s jinými základními právy či svobodami je třeba posuzovat účel (cíl) takového zásahu ve vztahu k použitým prostředkům, přičemž měřítkem pro toto posouzení je zásada proporcionality (v širším smyslu).*”
18. Navrhovatelé souhlasí, že je nutné činit opatření v souvislosti s celosvětovou nákazou koronavirem. Zdůrazňují ale, že i za těchto podmínek je nutné posuzovat proporcionalitu a přiměřenost daných opatření, neboť tato opatření musí zasahovat do základních práv občanů pouze v nezbytně nutné míře.

Nepřiměřenost napadeného opatření

19. Navrhovatelé jsou toho názoru, že napadené opatření obecné povahy zasahuje do jejich práv příliš intenzivním a nepřiměřeným způsobem, ačkoliv by se cíle dalo dosáhnout jinými, mírnějšími prostředky. Odkazují se zejména na již zmíněné odborníky z Fakultní nemocnice Ostrava, dle kterých nebyla přítomnost doprovodu rodičky, za dodržení přísných hygienických opatření, vyšším rizikem.
20. Z medicínského hlediska otec u porodu nejen nezvyšuje riziko nákazy, ale jeho přítomnost je prokazatelně v zájmu rodičky a dítěte a jejich zdraví. Ze studií vyplývá, že bez doprovodu má žena větší pravděpodobnost, že dojde k císařskému řezu, instrumentálnímu ukončení porodu, nebo že Apgar skóre dítěte bude nižší, než když je doprovod přítomen.²⁹
21. Přítomnost otce u porodu je zakázána, ale hned jak dítě přijde na svět, tak otec k němu může a nemocnice mu to musí umožnit. Opatření ministerstva tedy nedává žádnou logiku, jde proti zdravému rozumu i proti lidskosti a je zjevně nepřiměřené. Navrhovatelé jsou toho mínění, že efektivita daného opatření je, vzhledem k výjimce návštěv nezletilých pacientů a faktického umožňování přítomnosti otce na porodním sále těsně po porodu, velmi nízká, a tím spíše je zásah do jejich základních lidských práv naprosto nepřiměřený.

VIII. Odůvodnění návrhu na vydání předběžného opatření

1. Podle § 38 odst. 1 SŘS: Byl-li podán návrh na zahájení řízení a je potřeba zatímč upravit poměry účastníků pro hrozící vážnou újmu, může usnesením soud na návrh předběžným opatřením účastníkům

²⁷ Porodnice Bulovka, dne 24. 3. 2020. Dostupné z:

https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=2282331878729204&id=1829775693984827

²⁸ Porodnice Kadaň, dne 24. 3. 2020. Dostupné z:

<https://www.facebook.com/www.porodnicekadan.cz/posts/2845027828913916>

²⁹ Continuous support for women during childbirth, 23. 3. 2020. Dostupné z:

<https://www.cochranelibrary.com/cdsr/doi/10.1002/14651858.CD003766.pub6/full>

uložit něco vykonat, něčeho se zdržet nebo něco snažet. Ze stejných důvodů může soud uložit takovou povinnost i třetí osobě, lze-li to po ní spravedlivě žádat.

2. Zákonné podmínky pro vydání předběžného opatření jsou splněny, neboť byl podán návrh na zahájení řízení a je potřeba zatímně upravit poměry účastníků pro hrozící vážnou újmu, a to třetí osobě – Nemocnici Hořovice a jejímu provozovateli NH Hospital a. s., neboť to lze po ní spravedlivě žádat.
3. Vážná újma spočívá v ohrožení ústavně zaručených práv – práva na ochranu soukromého a rodinného života obou navrhovatelů a ohrožení práva navrhovatelky a dosud nenarozeného dítěte na ochranu zdraví. V tomto plně odkazujeme na část návrhu „Nezákonnost napadeného opatření spočívající v rozporu s Listinou základních práv a svobod a Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod“.
4. Chceme vyzdvihnout právo na ochranu zdraví, neboť nepřítomnost doprovodu má dle vědeckých studií a dle WHO vliv na průběh porodu a zvyšuje pravděpodobnost ohrožení zdraví rodičky a plodu/dítěte, což představuje porušení jejich práv i nerespektování nejlepšího zájmu dítěte. Významné je ovšem i právo navrhovatelů na ochranu soukromého a rodinného života, neboť narození dítěte představuje jeden z nejvýznamnějších životních okamžiků obou rodičů a partnerů, ale také jde o situaci, kdy žena potřebuje nejen podporu, ale s ohledem na její bezbrannost během porodu v některých situacích i ochranu svého partnera s ohledem na nikoliv zanedbatelné riziko nerespektujícího jednání personálu. Je potřeba zmínit, že aktuálně ve stavu nouze a bez přítomnosti doprovodu rodičky personál v mnoha porodnicích jedná s ženami tak, jak by si to za běžné situace nedovolil (odebírání dětí při porodu bez medicínského důvodu, nucení žen rodit v roušce, přestože to přímo ohrožuje schopnost dýchání a průběh porodu, nerespektování volby polohy rodičky při porodu aj.). Takové jednání přímo porušuje práva rodičky na lidskou důstojnost, práva nebýt podrobena nelidskému a ponižujícímu zacházení, právo na zdraví a na ochranu soukromí.
5. Co se týká podmínky, aby po třetí osobě bylo možné spravedlivě žádat umožnit přítomnost navrhovatele u porodu navrhovatelky, tu máme také za splněnou, a to z těchto důvodů:
 - Navrhovatel je připraven splnit stejné podmínky, které jsou nemocnicí kladeny na personál (zdravotní stav, mytí a desinfekce rukou, použití ochranných pomůcek) a případné zvýšené náklady je připraven uhradit.
 - U navrhovatele je mizivé riziko, že by byl nakažen – je zdravý, nevykazuje žádné známky nemoci, nebyl v rizikové prostředí a ani se nesetkal s rizikovou osobou, dodržuje veškerá doporučená či nařízená pravidla k prevenci nákazy a jak už bylo uvedeno, je připraven respektovat veškerá požadovaná hygienická opatření i v nemocnici.
 - Přítomnost otců u porodu dosud byla zcela běžná součástí porodů v nemocnicích, takže je na to personál zvyklý a navíc je obecně známo a uvádí to i Fakultní nemocnice Ostrava, že otec výrazně odlehčuje svou přítomností personálu v tom, že pomáhá rodičce – podává jí pití, vyvětrá, pomůže do sprchy, podá ručník, tráví s ní dlouhé hodiny. Takže přítomnost otce umožňuje, aby personál nebyl v tak intenzivním kontaktu s rodičkou a otcem dítěte (příčemž, pokud by byl nakažen koronavirem jeden, je dle odborníků a ostatně i dle FN Ostrava velmi pravděpodobné, že bude nakažen i druhý), čímž se snižuje riziko přenosu případné nákazy, a to jak z personálu na rodičku, tak i z rodičky/partnera na personál.
 - Zákaz přítomnosti otce u porodu je v rozporu s doporučením WHO.
 - Ochrany zdravotníků lze docílit i mírnějšími opatřeními, která jsou výše uvedena FN Ostrava a Nemocnicí Na Bulovce (zejména podmínka dobrého zdravotního stavu doprovodu, ochranné pomůcky a hygienický režim, omezení pohybu doprovodu po nemocnici, ale také snížení počtu personálu, který přijde do kontaktu s rodičí, nabídka okamžitého propuštění rodičky po porodu, pokud to dovoluje zdraví rodičky i novorozence). Zákaz přítomnosti otce u porodu nedává žádný

smysl, když je nahrazován studenty medicíny, kteří představují další dodatečné cizí osoby na sále a tedy i další riziko nákazy, ať už pro rodičku nebo pro kmenový personál.

6. Navrhovatelé se dovolávají článku 13 Úmluvy, který upravuje právo na účinné opravné prostředky, podle kterého každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné opravné prostředky před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností. V současné naléhavé situaci je jediným účinným právním prostředkem návrh na vydání předběžného opatření. Jakýkoliv jiný právní prostředek není účinný a neřeší porušení základních lidských práv preventivně, ale až ex post, kdy již došlo k jejich porušení. Odmítnutí návrhu by tak mohlo představovat porušení ústavně zaručeného práva navrhovatelů na soudní ochranu.

IX. Návrh ve věci samé

Navrhovatelé navrhují, aby Městský soud v Praze napadené opatření obecné povahy pro nezákonnost zrušil a přiznal jim náhradu nákladů řízení.

X. Návrh na vydání předběžného opatření

Navrhovatelé navrhují, aby Městský soud v Praze vydal následující usnesení:

„Nemocnice Hořovice, se sídlem K Nemocnici 1106, 268 31 Hořovice, a její provozovatel NH Hospital a. s., se sídlem Okruhová 1135/44, 15500 Praha 5 – Stodůlky, IČO: 27872963, jsou povinni umožnit v době od vykonatelnosti tohoto usnesení do 11. 4. 2020 přítomnost navrhovatele u porodu navrhovatelky za splnění stejných podmínek, které jsou touto nemocnicí kladeny na personál (zdravotní stav, mytí a desinfekce rukou, použití ochranných pomůcek).“

████████████████████
████████████████████